

دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر
گروه قدرت

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته‌ی مهندسی برق - قدرت

عنوان

طراحی و ساخت درایو دو طرفه موتور AC برای خودروی برقی با
استفاده از ترانسفورماتور الکترونیک قدرت

استاد راهنما

دکتر محمدباقر بنا شریفیان

استاد مشاور

دکتر سید حسین حسینی

دکتر مهران صباحی

پژوهشگر

رامین کاتبی

شهریور ۱۳۹۰

تقدیر و تشکر

سپاس و ستایش خداوند را که هر چه هست به از مهر اوست.

از خانواده‌ی عزیزم که با حمایت‌های بی‌شکی خود زمینه موفقیت را برایم فراهم ساختند تشکر و قدر دانی می‌نمایم.

از کمک‌های علمی و فکری اساتید راهنا و مشاوران جنابم دکتر بنام شریفینان، دکتر حسینی و دکتر صباحی که در طول این دوره با صبر و حوصله مرا راهنمایی نموده و به‌مبارزه‌ی پشیمان من بوده‌اند کمال تشکر را

دارم.

در پایان جا دارد سپاسگزار لطف و مهربانی کلیه دوستانم به‌ویژه جناب آقای مهدی آبن کوب و سرکار خانم زاله پورباشتم که مرا در انجام این پروژه یاری نموده‌اند.

تقدیم به پدر و مادر عزیزم

آنان که توانشان رفت تا به توانایی برسم و مویشان سپیدکشت تا رویم سپید بماند.

آنان که فروغ نجاشان، گرمی کلامشان و روشنی رویشان سرمایه‌های جاودانی زندگی من است. پس

در برابر وجود کرامی‌شان زانوی ادب بر زمین می‌زنم و بادی ملو از عشق، محبت و خضوع بردستان بوسه می‌زنم.

نام خانوادگی: کاتبی	نام: رامین
عنوان پایان نامه: طراحی و ساخت درایو دو طرفه موتور AC برای خودروی برقی با استفاده از ترانسفورماتور الکترونیک قدرت	
استاد راهنما: دکتر محمدباقر بنا شریفیان استاد مشاور: دکتر سیدحسین حسینی و دکتر مهران صباحی	
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد رشته: مهندسی برق قدرت	گرایش: ماشین‌های الکتریکی و درایو دانشگاه: تبریز
دانشکده: مهندسی برق و کامپیوتر	تاریخ فارغ التحصیلی: تعداد صفحه: ۹۸
کلید واژه‌ها: خودرو الکتریکی، مبدل مبتنی بر ترانسفورمر الکترونیک قدرت، درایو دو طرفه	
چکیده باتوجه به افزایش روزافزون قیمت انرژیهای فسیلی، استفاده از خودروهای الکتریکی و هیبرید هر چه بیشتر مورد توجه قرار می‌گیرد. استفاده از موتورهای ولتاژ بالا در خودروهای الکتریکی و هیبرید بسیار مقرون به صرفه بوده و مزایای زیادی دارد. اما با توجه به ولتاژ پایین باتری در این خودروها استفاده از مدارات بوست برای افزایش ولتاژ اجتناب ناپذیر است. با توجه به راندمان و کارایی پایین مبدل‌های بوست قدیمی در این پایاننامه بر آن شدیم تا با استفاده از ترانسفورمر الکترونیک قدرت به جای مبدل بوست یک درایو دو طرفه برای موتور AC در خودرو الکتریکی ارائه کنیم. در این پایاننامه کارایی مبدل مبتنی بر ترانسفورمر الکترونیک قدرت در مقایسه با مبدل بوست قدیمی بررسی می‌شود. همچنین کنترل V/f بصورت مجزا توسط مبدل ورودی و اینورتر خروجی صورت می‌گیرد. فرکانس توسط اینورتر خروجی و ولتاژ توسط مبدل مبتنی بر ترانسفورمر الکترونیک قدرت تنظیم می‌گردد. راندمان مبدل در فرکانس کلیدزنی ۳۰ و ۵ کیلوهرتز به ترتیب ۶۸٪ و ۸۶٪ می‌باشد.	

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

صفحه	فهرست مطالب
VI	فهرست شکل‌ها
IX	فهرست جدول‌ها
	فصل اول: مقدمه
۲	۱-۱- تاریخچه ای از خودروهای الکتریکی
۷	۲-۱- وسیله نقلیه الکتریکی هیبرید HEV
	فصل دوم: بررسی منابع
۶	۱-۲- مقدمه
۱۷	۲-۲- ماشینهای القایی
۱۸	۱-۲-۲- مشخصه های اصلی
۱۸	۲-۲-۲- طراحی برای کاربرد کشش
۲۱	۲-۲-۳- شار بهینه، راندمان ماکزیمم و نویز آکوستیک
۲۲	۳-۲- ماشین های سوئیچ رلوکتانس
۲۵	۴-۲- ماشین های DC
۲۶	۵-۲- ماشین های سنکرون
۲۹	۶-۲- بررسی دیدگاه های متفاوت و نتیجه گیری در انتخاب نوع موتور
۳۲	۷-۲- مبدل های توان DC-DC
۳۳	۱-۷-۲- مبدل های DC-DC غیر ایزوله
۴۵	۲-۷-۲- مبدل های DC-DC ایزوله
	فصل سوم: مواد و روش‌ها
۵۴	۱-۳- مبدل توان DC-DC دو طرفه ایزوله یا مبدل مبتنی بر ترانسفورمر الکترونیک قدرت
۵۵	۲-۳- اصول اساسی و کارکرد حالت دائمی
۵۵	۳-۳- شرایط بار سنگین
۵۹	۴-۳- شرایط بار سبک
۵۹	۵-۳- ولتاژ خروجی
۶۱	۶-۳- توان خروجی

۶۳	۷-۳- ریپل ولتاژ
۶۶	۸-۳- مسایل خاص در طراحی مبدل های DC-DC (طراحی SOA)
۶۹	۹-۳- نتیجه گیری

فصل چهارم: نتایج و بحث

۷۱	۴-۱- مقدمه
۷۱	۴-۲- نتایج شبیه سازی و نتایج عملی
۸۶	۴-۳- مقایسه کارایی مبدل ارائه شده با مبدل بوست قدیمی
۸۹	۴-۴- ملاحظات اجزای عملی مدار

فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات

۹۱	۵-۱- نتیجه گیری
۹۲	۵-۲- پیشنهادات

فصل ششم: مراجع

۹۷	۶-۱- مراجع

صفحه	فهرست شکل‌ها
۵	شکل (۱-۱) خودروی Lunar Roving
۸	شکل (۲-۱) خودروی شرکت فرانسوی Vendovelli و Pristly
۱۶	شکل (۱-۲) مشخصه‌های گشتاور-سرعت و توان-سرعت در ماشین‌های کشنده خودرو برقی
۱۷	شکل (۲-۲) تکنولوژی اصلی ماشین‌های کشنده خودرو برقی
۱۷	شکل (۳-۲) مشخصه‌های ایده آل گشتاور/توان-سرعت در ماشین‌های کشنده خودرو برقی
۲۰	شکل (۴-۲) موتور القایی جهت کاربرد کشش، دارای گشتاور ۱۲۰ نیوتون-متر و توان ۱۱/۵ کیلووات در ماکزیمم سرعت ۷۶۰۰ rpm و توان ۲۶ کیلووات در سرعت نامی ۲۰۲۰ rpm
۲۰	شکل (۵-۲) منحنی‌های گشتاور-سرعت ماشین القایی جهت کاربرد کشش
۲۲	شکل (۶-۲) منحنی تغییرات نویز آکوستیک بر حسب شار و بار
۲۴	شکل (۷-۲) موتور سوئیچ رلوکتانس (a سه فاز ۶/۴ b چهار فاز ۸/۴)
۲۶	شکل (۸-۲) موتور DC در خودرو هیبرید Citroen Berlingo
۲۷	شکل (۹-۲) موتور سنکرون صنعتی (PMA) موتور ۱۰ کیلووات (Honda Insight b) موتور ۵۰ کیلووات Toyota Prius
۲۸	شکل (۱۰-۲) مشخصه گشتاور-سرعت موتور PM بدون جاروبک
۲۹	شکل (۱۱-۲) موتور PM بدون جاروبک درون چرخ
۳۰	شکل (۱۲-۲) ماشین‌های مورد استفاده توسط تعدادی از خودروسازهای معروف جهان
۳۱	شکل (۱۳-۲) خودروی Sequel
۳۳	شکل (۱۴-۲) مبدل باک
۳۴	شکل (۱۵-۲) گین ولتاژ مبدل باک بر حسب duty cycle
۳۵	شکل (۱۶-۲) مبدل بوست
۳۵	شکل (۱۷-۲) گین ولتاژ مبدل باک بر حسب duty cycle

- ۳۶ شکل ۲-۱۸) مبدل باک - بوست
- ۳۷ شکل ۲-۱۹) گین ولتاژ مبدل باک- بوست بر حسب duty cycle
- ۳۷ شکل ۲-۲۰) مبدل Cuk
- ۳۸ شکل ۲-۲۱) گین ولتاژ مبدل Cuk بر حسب duty cycle
- ۴۰ شکل ۲-۲۲) اساس مبدل بوست
- ۴۱ شکل ۲-۲۳) مبدل Floating-dual-Boost
- ۴۲ شکل ۲-۲۴) مبدل Floating double interleaved dual boost
- ۴۳ شکل ۲-۲۵) مبدل Floating double boost double stage boost
- ۴۴ شکل ۲-۲۶) مبدل DC-DC دو طرفه سه فاز
- ۴۵ شکل ۲-۲۷) توپولوژی اساسی مبدل های DC-DC ایزوله
- ۴۶ شکل ۲-۲۸) مبدل های تمام پل ایزوله
- ۴۸ شکل ۲-۲۹) مبدل های تمام پل ایزوله با رزونانس سری شکل ۲-۳۰) مبدل های نیم پل ایزوله
- ۴۸ شکل ۲-۳۰) مبدل های نیم پل ایزوله
- ۴۹ شکل ۲-۳۱) مبدل های پوش-پول ایزوله
- ۵۰ شکل ۲-۳۲) مبدل های V_1 ایزوله
- ۵۱ شکل ۲-۳۳) مبدل های L-type ایزوله
- ۵۲ شکل ۲-۳۴) مبدل های تمام پل منبع جریان ایزوله
- ۵۴ شکل ۳-۱) شمای مبدل توان DC-DC دو طرفه ایزوله
- شکل ۳-۲) شکل موجهای ولتاژ و جریان در $V_2 > nV_1$

- ۵۵
- ۶۱ شکل ۳-۳) شکل موجهای ولتاژ و جریان در $V_2 = nV_1$ و $V_2 < nV_1$
- ۶۴ شکل ۴-۳) ریپل جریان خازن $i(t) < 0$, $b i(t) > 0$
- ۶۶ شکل ۵-۳) ریپل ولتاژ در حالات مختلف
- ۶۷ شکل ۶-۳) جریان ماکزیمم بر حسب توان خروجی، فرکانس و اندوکتانس نشتی
- ۶۸ شکل ۷-۳) طراحی SOA
- ۷۲ شکل ۱-۴) شمای مبدل دو طرفه مبتنی بر ترانسفورم الکترونیک
- ۷۳ شکل ۲-۴) شمای مدارت شبیه سازی شده در نرم افزار MATLAB
- ۷۴ شکل ۳-۴) نحوه کلیدزنی پل ورودی، کلیدهای Q_1 و Q_4 بالا و کلیدهای Q_2 و Q_3 پایین
- ۷۴ شکل ۴-۴) حالت عملی نحوه کلیدزنی پل ورودی، کلیدهای Q_1 و Q_4 بالا و کلیدهای Q_2 و Q_3 پایین
- ۷۵ شکل ۵-۴) نحوه کلیدزنی کلیدهای متناظر در پل اول و دوم، کلیدهای Q_1 و Q_4 بالا و کلیدهای Q_5 و Q_8 پایین
- ۷۵ شکل ۶-۴) حالت عملی نحوه کلیدزنی کلیدهای متناظر در پل اول و دوم، کلیدهای Q_1 و Q_4 بالا و کلیدهای Q_5 و Q_8 پایین
- ۷۶ شکل ۷-۴) شکل موج V_1 و nV_1 (n ضریب تبدیل ترانسفورمر می باشد)
- ۷۷ شکل ۸-۴) جریان سلف نشتی ترانسفورمر فرکانس بالا
- ۷۷ شکل ۹-۴) بالا شکل موج عملی nV_1 و پایین جریان I_{Ls}
- ۷۸ شکل ۱۰-۴) شکل موج ولتاژ خروجی اینورتر متصل به موتور و جریان موتور
- ۷۸ شکل ۱۱-۴) ولتاژ خروجی اینورتر متصل به موتور

- ۷۹ شکل ۴-۱۲) ولتاژ لینک DC
- ۷۹ شکل ۴-۱۳) شکل بالاسرعت موتور و شکل پایین گشتاور موتور
- ۸۰ شکل ۴-۱۴) شکل موج V_1 و nV_1 در حالت ناپایداری
- ۸۱ شکل ۴-۱۵) ولتاژ خازن لینک DC را در حالت ناپایداری
- ۸۲ شکل ۴-۱۶) نحوه تثبیت ولتاژ لینک DC توسط کنترلر دیجیتال در زمان راه اندازی موتور
- ۸۲ شکل ۴-۱۷) گشتاور و سرعت موتور را با کنترلر دیجیتال ولتاژ در هنگام راه اندازی موتور
- ۸۳ شکل ۴-۱۸) یک تغییر پله در گشتاور ورودی موتور
- ۸۳ شکل ۴-۱۹) گشتاور و سرعت موتور در تغییر پله در گشتاور ورودی از $1/3$ نیوتون-متر به 8 نیوتون-متر
- ۸۴ شکل ۴-۲۰) ولتاژ لینک DC در شرایط افزایش فرکانس خروجی از 25 به 35 هرتز و ولتاژ رفرنس لینک DC از 150 به 220 ولت
- ۸۵ شکل ۴-۲۱) افزایش سرعت خروجی برای افزایش فرکانس خروجی از 25 به 35 هرتز و ولتاژ رفرنس لینک DC از 150 به 220 ولت
- ۸۵ شکل ۴-۲۲) ولتاژ استاتور و جریان فاز استاتور برای افزایش فرکانس خروجی از 25 به 35 هرتز و ولتاژ رفرنس لینک DC از 150 به 220 ولت
- ۸۷ شکل ۴-۲۳) راندمان مبدل بوسست قدیمی بر حسب دوره کاری
- ۸۷ شکل ۴-۲۴) راندمان مبدل ارائه شده در حدود 68% در فرکانس کلیدزنی 30 کیلوهرتز
- ۸۸ شکل ۴-۲۵) ولتاژ لینک DC را که در 320 ولت تثبیت شده
- ۸۸ شکل ۴-۲۶) راندمان مبدل ارائه شده در حدود 86% در فرکانس کلیدزنی 5 کیلوهرتز
- ۸۹ شکل ۴-۲۷) شمای کلی سیستم عملی

-
-
- شکل ۴-۲۸) برد مولد پالس های مبدل مبتنی بر ترانسفورمر الکترونیک قدرت و کلیدهای قدرت ۹۰
- شکل ۴-۲۹) مولد پالسهای اینورتر متصل به موتور القایی ۹۱
- شکل ۴-۳۰) ترانسفورمر ایزوله فرکانس بالا با هسته ۹۲

صفحه

فهرست جدولها

- جدول ۱-۲) ارزیابی کلی از ماشین های الکتریکی جهت کاربرد در وسایل نقلیه الکتریکی و هیبرید ۳۱
- جدول ۲-۲) مزایا و معایب مبدل های بوست ۳۹

فصل اول

مقدمه

۱-۱- تاریخچه‌ای از خودروهای الکتریکی^۱ (EV)

اولین خودروی الکتریکی توسط یک مرد فرانسوی به نام Gustave Trouvé در سال ۱۸۸۱ ساخته شد. این خودروی سه چرخ، نیروی خود را از یک موتور DC یک دهماسب بخاری و باتری‌های سرب اسید می‌گرفت. این خودرو به همراه راننده‌اش، وزنی معادل ۱۶۰ کیلوگرم داشت. خودرویی شبیه به خودروی مذکور در سال ۱۸۸۳ توسط دو پروفیسور انگلیسی ساخته شد. این طرح‌های زود هنگام نتوانستند نظر عموم را به‌خودشان جلب کنند زیرا تکنولوژی آنها هنوز به سطحی نرسیده بود که بتوانند با خودروهای دیزلی به رقابت بپردازند. آن خودروها سرعتی معادل ۱۵ کیلومتر بر ساعت و بردی به اندازه‌ی ۱۶ کیلومتر داشتند که اصلاً برای مشتریان قابل توجه نبودند.

در کل می‌توان گفت آن روزها توجه چندانی به اتومبیل نمی‌شد ولی مسابقات سال ۱۸۶۴ پاریس تا روان^۲ اوضاع را به کلی تغییر داد. مسافت ۱۱۳۵ کیلومتر در ۴۸ ساعت و ۳۵ دقیقه با سرعت متوسط ۲۳/۳ کیلومتر بر ساعت، چنین سرعتی نسبت به سرعت کالسکه‌هایی که توسط اسب حمل می‌شدند، بسیار بهتر بود و بیشتر مورد توجه قرار گرفت. از آن زمان بود که توجه عموم به سمت وسیله‌ای که امروزه با نام اتومبیل می‌شناسیم جلب شد.

تا ۲۰ سال پس از آن، خودروهای الکتریکی با نمونه‌های دیزلی خود، در حال رقابت بودند. مشکل اساسی، برد محدود خودروهای الکتریکی بود. در آن دوره در آمریکا هنوز جاده‌های

---

^۱Electrical Vehicles

^۲Rouen

زیادیدر خارج از شهرها وجود نداشت، در حالیکه در اروپا، با گسترش جاده‌های بین شهری مسطح، نیاز به خودروهایی با برد بالاتر، احساس می‌شد.

اولین وسیله نقلیه‌ی تجاری الکتریکی، الکتروبت^۱ Morris و Salom بود که از آن به عنوان تاکسی در نیویورک استفاده می‌شد. در آن زمان این موضوع ثابت شده بود که استفاده از وسایل نقلیه‌ی الکتریکی، به علت هزینه‌ی خرید کمتر نسبت به استفاده از وسایل نقلیه‌ی مبتنی بر اسب، مقرون به صرفه‌تر است. تاکسی مذکور از دو موتور به قدرت ۱/۵ اسب بخار نیرو می‌گرفت که امکان دستیابی به سرعت ۳۲ کیلومتر بر ساعت را با برد ۴۰ کیلومتر برای خودرو فراهم می‌آورد.

قابل توجه‌ترین پیشرفت فنی آن دوره، ابداع regenerative braking توسط مردی فرانسوی به نام M. A. Darraq در سال ۱۸۹۷ برای یک خودروی کوپه بود. روشی که وی پیاده سازی کرد، این امکان را فراهم می‌کرد تا هنگام ترمز گرفتن، انرژی جنبشی خودرو به انرژی قابل ذخیره در باتری تبدیل شود که این خود برداتومبیل را به طور چشم‌گیری افزایش می‌داد. از آن‌جا که ذخیره‌ی انرژی و بازده بالا از مهم‌ترین مسائل در حمل و نقل شهری بود، این ابداع بزرگ یکی از مهم‌ترین پیشرفت‌ها در زمینه‌ی خودروهای الکتریکی و تکنولوژی HEV ها بود. علاوه بر این، خودروی La Jamais Contente که توسط مرد فرانسوی به نام Camille jenatzy ساخته شده بود، بین بهترین خودروهای الکتریکی که در آن دوران وجود داشت، اولین خودرویی بود که بردش از مرز ۱۰۰ کیلومتر می‌گذشت.

وقتی اتومبیل‌های دیزلی قدرتمندتر، منعطف‌تر و از همه مهم‌تر، خوش‌دست‌تر شدند، کم‌رنگ شدن خودروهای الکتریکی آغاز شد. قیمت مناسب آن‌ها نسبت به خودروهای دیزلی نیز به

^۱Electroboat

کمرنگ نشدن آن‌ها کمکی نکرد و برد و کارایی کمتر آن‌ها نسبت به همتایان دیزلی خود، آن‌ها را در این رقابت بازنده ساخت. آخرین وسیله نقلیه الکتریکی تجاری، سال ۱۹۰۵ ساخته شد. از آن پس، نزدیک به ۶۰ سال تنها وسایل نقلیه الکتریکی که فروخته می‌شدند، یک مدل خودروی گلف معمولی و وسایل نقلیه شبیه به آن بودند.

در سال ۱۹۴۵، محققان در لابراتور Bell وسیله‌ای به نام ترانزیستور را ابداع کردند که می‌توانست دنیای الکترونیک و الکتریسته را متحول کند. از آن پس، ترانزیستورها سریعاً جایگزین لامپ‌های خلاء^۱ شدند و پس از آن، تریستور^۲ اختراع شد که امکان سویچینگ جریان بالا با ولتاژهای بالا را فراهم می‌کرد. اختراع تریستور، تنظیم کردن انرژی تغذیه شده به یک موتور الکتریکی بدون نیاز به رئوستاهای ناکارآمد را به دنبال داشت و همچنین این امکان فراهم شد تا از موتورهای AC با فرکانس‌های متفاوت استفاده شود. در سال ۱۹۶۶ کمپانی جنرال موتورز^۳ یک ون الکتریکی ساخت که توسط موتورهای القایی حرکت می‌کرد و مجهز به اینورترهایی بود که با تریستور ساخته شده بودند.

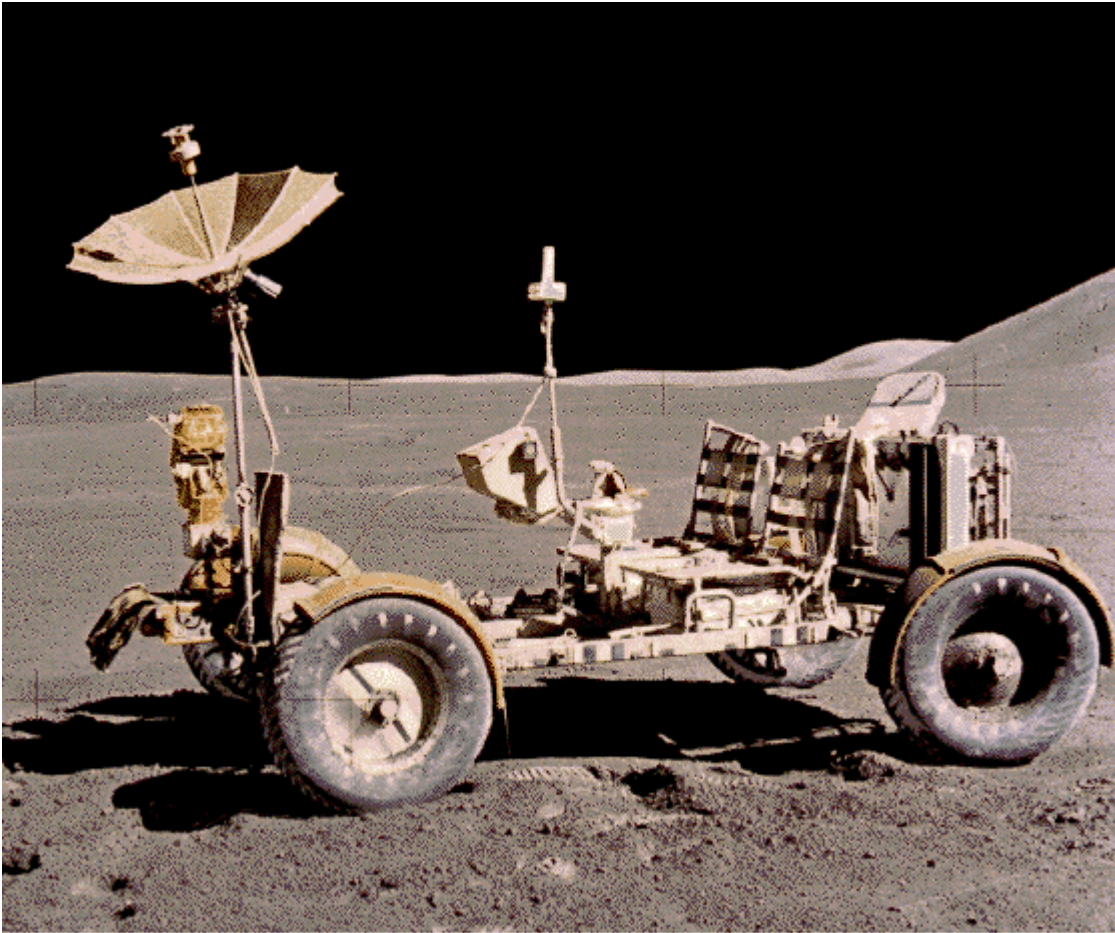
قابل توجه‌ترین وسیله نقلیه الکتریکی در آن زمان، خودروی Lunar Roving بود که فضانوردان آپولو از آن در کره‌ی ماه استفاده کردند. وزن این وسیله ۲۰۹ کیلوگرم بود که قادر بود باری به وزن ۴۹۰ کیلوگرم را با خود حمل کند و بردش نیز تقریباً ۶۵ کیلومتر بود. طراحی این خودروی فرازمینی بر روی زمین، دارای اهمیت بسیار کمتری بود.

---

^۱vacuum tube

^۲thyristor

^۳General Motors(GM)

شکل ۱-۱) خودروی Lunar Roving

عدم وجود هوا در جو ماه، جاذبه‌ی کم بر روی سطح ماه و سرعت کم، طراحی این وسیله نقلیه را برای مهندسان قدری آسان‌تر کرد. بین دهه‌های ۱۹۷۰ تا ۱۹۸۰، نگرانی‌ها در مورد محیط زیست موجب برخی از تحقیقات پیرامون وسایل نقلیه‌ی الکتریکی شد. هرچند برخی پیشرفت‌ها در زمینه‌ی تکنولوژی باتری‌ها و الکترونیک قدرت حاصل شد، ولی همچنان برد محدود آن‌ها، یک عامل بازدارنده بود.

عصر وسایل نقلیه‌ی الکتریکی مدرن با ظهور برخی از وسایل نقلیه مانند EV از طرف شرکت جنرال موتورز در دهه‌ی ۱۹۸۰ و اوایل دهه‌ی ۱۹۹۰ به اوج خود رسید. از دیگر

شرکت‌هایی که در زمان مذکور در این زمینه فعالیت چشم‌گیر داشتند می‌توان به کمپانی پژو اشاره کرد که خودروی الکتریکی ۱۰۶ را تولید کرد. هرچند این خودروها نشان‌گر یک موفقیت عظیم بودند ولی این موضوع در اوایل دهه‌ی ۱۹۹۰ به وضوح درک شد که خودروهای الکتریکی از نظر بردو کارایی با خودروهای دیزلی اصلاً قادر به رقابت نیستند. یکی از علل آن هم باتری‌های ذخیره‌کننده‌ی انرژی بودند که وزنشان با وجود انرژی کمتر بسیار بیشتر از بنزین بود. به همین دلیل صنعت اتومبیل، خودروهای الکتریکی را رها کرد و تحقیقات خود را در زمینه‌ی خودروهای هیبرید آغاز کرد. پس از چند سال توسعه، خط تولید خودروهای هیبرید نسبت به خودروهای الکتریکی، بسیار به تولید انبوه نزدیک‌تر شد.

در تمام مراحل ساخت خودروهای الکتریکی، تکنولوژی باتری تنها نقطه‌ی ضعف بود که از عرضه‌ی آن به بازارها جلوگیری می‌کرد. به همین دلیل با هدف افزایش کارایی خودروهای الکتریکی، باتری‌ها مورد توجه و سرمایه‌گذاری بسیاری قرار گرفتند. متأسفانه پروسه‌ی پیشرفت در این زمینه بسیار محدود بود و کارایی این زمینه، بسیار دورتر از چیزی بود که جامعه به آن نیاز داشت. ضعف در ظرفیت ذخیره‌سازی انرژی در باتری‌ها، خودروهای الکتریکی را فقط در برخی از زمینه‌ها قابل استفاده می‌کند، مثلاً در فرودگاه‌ها، ایستگاه‌های ریلی، مسیرهای تحویل پست الکترونیکی، مسابقات گلف و کاربردهای مشابه.

تجربه نشان داده است که خودروهای الکتریکی، حتی با نگاه خوش‌بینانه به ظرفیت باتری آن‌ها نیز هرگز نخواهند توانست با خودروهایی با سوخت مایع رقابت کنند. همین امر باعث شده است که تکنولوژی ساخت خودرو، در سال‌های اخیر بیشتر به سمت خودروهای الکتریکی هیبرید و سلول سوختی رو بیاورد.

۱-۲- وسیله نقلیه‌ی الکتریکی هیبرید^۱ (HEV)

شاید دانستن این موضوع جالب باشد که ایده‌ی خودروهای HEV به اندازه‌ی خود اتومبیل قدمت دارد. البته باید به این نکته اشاره کنیم که ایده‌های اولیه برای طراحی خودروهای HEV، با انگیزه کاهش مصرف سوخت شکل نگرفته بود و هدف اصلی این بود که به نحوی به عملکرد و کارایی موتور احتراق داخلی^۲ کمک کنند. در آن دوره، مهندسی موتورهای احتراق داخلی^۲ ساده‌تر از موتورهای الکتریکی بود.

در سال ۱۸۹۹ اولین خودروهای هیبرید در سالن پاریس توسط موسسات Pieper، Liège از بلژیک، Vendovelli و شرکت حمل و نقل الکتریکی Priestly از فرانسه به نمایش گذاشته شدند. خودروی Pieper، یک خودروی هیبرید با معماری موازی همراه با یک موتور گازوئیلی خنک شونده با هوا بود. این خودرو همچنین دارای یک موتور الکتریکی همراه با باتری‌های سرب اسید بود. طبق شواهد موجود، آن باتری‌ها هنگام ثابت بودن خودرو، توسط موتور احتراق داخلی شارژ می‌شدند. هنگامی که راننده به قدرتی فراتر از قدرتموتور احتراق داخلی نیاز داشت، موتور الکتریکی یک قدرت اضافی برای راننده مهیا می‌کرد. علاوه بر این که Pieper یکی از اولین دو خودروی هیبرید تولید شده بود، اولین خودروی هیبرید با معماری موازی نیز به حساب می‌آمد.

خودروی هیبرید دیگری که در سال ۱۸۹۹ در سالن پاریس به نمایش گذاشته شد، اولین خودرو با معماری سری بود که به نحوی مشتق شده‌ی یک خودروی تمام الکتریکی به حساب

^۱Electrical Hybrid vehicles

^۲Internal Combustion(IC)